

Förslag till remissyttrande

Datum 2017-03-13

Diarienummer RS 2016-07045

Ert diarienummer K2016/02380/KO

Kulturdepartementet

103 00 Stockholm

ku.remissvar@regeringskansliet.se

En inkluderande kulturskola på egen grund

Västra Götalandsregionen har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet SOU 2016:69 ”En inkluderande kulturskola på egen grund”. Den särskilda utredaren Monica Lindgren fick uppdraget att ta fram en nationell strategi för den kommunala musik- och kulturskolan samt lämna förslag på hur statliga insatser kan bidra till att göra kulturskolan mer tillgänglig och jämlik.

Kulturnämnden har tillsammans med kollektivtrafiknämnden formulerat remissvaret och fört en dialog med kommunerna i regionen. Deras synpunkter har integrerats i Västra Götalandsregionens remissvar som kommenterar sex av utredarens åtta förslag, närmare bestämt de förslag som direkt berör den regionala och kommunala nivån. Dessa är förslagen om nationella mål, ett kulturskolecentrum med uppgift att bland annat fördela tre statsbidrag (utvecklingsbidrag, tidsbegränsat verksamhetsbidrag samt bidrag till nationell spetskompetens) samt att ansvara uppföljning och utvärdering och förslaget om bidrag till regional samordning. Det som inte kommenteras är utredningens förslag på nya utbildningsvägar och forskningsinsatser.

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen menar att flera förslag i rapporten ”En inkluderande kulturskola på egen grund” bäst skulle kunna lösas med en tydlig kommunal och regional samverkan. Det är inte första gången statligt riktade insatser föreslås för den kommunala nivån fast samverkansmodellen införts. Ett substantiellt statsbidrag till regionerna för att införliva kulturskoleverksamheten i samverkansmodellen är rimligt och motiveras av modellens grundidé som är samverkan mellan kommun och region.

Västra Götalandsregionens kommentarer i punktform;

- Föreslagna nationella mål bör omformuleras.
- Placering och föreslagna uppgifter för ett kulturskolecentrum bör vidare utredas.
- Uppgiften kring samordning och erfarenhetsutbyte hanteras bäst av den regionala och kommunala nivån i samverkan.
- Uppföljning, statistik och utvärdering bör hanteras av Myndigheten för kulturanalys.

- Förslagen kring fördelning av vissa statsbidrag bör i vissa fall överföras till den regionala nivån.

Övergripande synpunkter

Västra Götalandsregionen är positiv till en gemensam kraftsamling nationellt regionalt och lokalt för att stärka kultur- och musikskolorna i framtiden. Västra Götalandsregionen känner igen de utmaningar som utredaren belyser om behovet av att bredda deltagandet i kulturskolan och instämmer i att mycket bör åtgärdas för att få en mer tillgänglig och jämlik kulturskola som en mötesplats för barn och unga. Kulturskolan bör samverka med andra kommunala offentliga och civila aktörer som arbetar med barnkulturverksamheter så att en mångfald av former och uttryck erbjuds barn och unga.

Utgångspunkten för rapportens förslag är kulturskolornas kärnverksamhet som utredaren definierat som den undervisning och de projekt som bedrivs på barn och ungas fritid. Västra Götalandsregionen instämmer i vikten av en frivillig verksamhet, utan läroplan, som utgår från barn och ungas eget intresse, och som är anpassad till den kommunala nivåns olika förutsättningar och prioriteringar. I flera kommuner är en nära samverkan med grundskolan en förutsättning för att en tillgänglig kulturskola ska kunna erbjudas. Detta för att nå de elever som annars har svårt att på egen hand ta sig till kulturskolans verksamhet utanför ordinarie skoltid. Ett nära samarbete med den ordinarie skolan innebär även bättre rekryteringsförutsättningar att anställa kompetenta kulturskolelärare då tjänsterna kan delas med grundskolan. Detta gäller inte minst i glesbygdskommunerna.

Västra Götalandsregionen instämmer i att kulturskolan generellt bör bredda sitt utbud för att tillvarata barn och ungas intressen. Inte minst bör lokalsamhällets utbud vara en del av de aktiviteter som erbjuds.

Nationella mål

Västra Götalandsregionen anser att utredarens slutliga förslag om att lämna tanken på en lagstadgad kulturskola till förmån för ett antal nationella mål är bra. Dock ifrågasätter vi vad som bör ingå i dessa gemensamma nationella mål. Några av utredningens förslag kan lämpligen bli en del av en ny förordning i stället.

Att målen bör utformas för att möta barn och ungas intressen och behov är det centrala men att i målen reglera innehåll och organisering är att inte respektera det kommunala självstyret. Kommunerna har ett totalt ansvar för den lokala utvecklingen av ungdomskulturen - det gäller även kulturskolans verksamhet. Alla kommuner har olika förutsättningar och lösningar beroende på storlek, lokalisering och samarbete med skola, föreningar och studieförbund. Västra Götalandsregionen vill understryka att det är kommunernas egna mål och kulturskolornas handlingsplaner som anger hur en kommunal kulturskola ska drivas. Nationella mål bör istället formuleras så att insatser kan mätas och utvärderas för att främja en jämställd kulturskola i hela landet.

Nationellt kulturskolecentrum

Utredningen föreslår att ett nationellt kulturskolecentrum inrättas inom Statens kulturråd med ansvar för nationell uppföljning, att främja erfarenhetsutbyte och samverkan, att främja kulturskolerelaterad kunskap med grundforskning och beprövad erfarenhet samt att fördela statsbidrag.

Västra Götalandsregionen menar att ett kulturskolecentrums framtida ansvar för att främja erfarenhetsutbyte och samverkan inte är en relevant uppgift för ett centralt placerat centrum. Det är naturligt och mer effektivt att dessa frågor hanteras regionalt. På flera ställen i landet finns redan etablerade nätverk och regionerna har genom samverkansmodellens utformning kontinuerlig kontakt med kommunerna. Den nationella nivån bör istället ansvara för gemensamma nationella samlingar för samtal om dessa frågor samt redovisning av statistik och uppföljningar.

Utredningens förslag om placering för ett sådant centrum är det inte självklar. Om, som utredaren föreslår, detta ska hanteras som ett särskilt beslutsorgan inom Statens kulturråd behöver tydliga ansvarsfördelningar finnas mellan Statens kulturråd och ett Nationellt kulturskolecentrum.

Uppföljning/utvärdering

Västra Götalandsregionen instämmer i att någon aktör bör få uppdraget att följa upp kulturskoleverksamheten kopplat till nationella mål och den nationella strategin för kulturskolan. Detta hanteras bäst av Myndigheten för kulturanalys som därmed även ska ansvara för att nationellt sammanställa resultat, behov och uppnådda effekter.

Tre förslag på statsbidrag

1. Västra Götalandsregionen stöder de kriterier som utredningen föreslår för ett eventuellt statligt utvecklingsbidrag där breddning av konstområden, inkludering och tillgänglighet samt pedagogisk utveckling premieras. Men för att tillfredsställa de kommunala kulturskolornas behov bör någon form av dialogplattform formeras för att årligen diskutera kulturskolans och kommunernas behov. Det framgår inte av utredningens förslag hur ett centralt placerat kulturskolecentrum skulle kunna säkerställa dessa behov.

Riktade statsbidrag påverkar de långsiktiga planeringsmöjligheterna och innebär ökade redovisningskrav. Västra Götalandsregionen skulle därför föredra ett mer substantiellt stöd direkt till regionerna för att minska den enskilda kulturskolans administration.

2. De små kommunernas möjlighet att under en tidsbegränsad period rekquirera ett verksamhetsbidrag för sin kulturskolas utveckling är bra. De föreslagna kriterierna, befolkningens mängd och befolkningstäthet, är relevanta som urvalsinstrument och kan stödja mindre kommuner och kommuner i glesbygd.
3. Slutligen föreslås ett tredje ansökningsbart statsbidrag som kan utdelas om ett antal kommuner går samman för att tillförsäkra sig om särskild spetskompetens inom något särskilt konstområde. Det är ett tydligt behov som tillfredsställs med ett sådant bidrag. Detta pågår redan, med positivt resultat, i Västra Götaland där ett antal kommuner i Fyrbodals kommunalförbund gått samman i en danspedagogpool. Tankar finns även att i Vänersborgs kommun bygga upp ett Nationellt centrum för musiktalanger inom den klassiska musiken.

Utredaren föreslår att kulturskoleverksamheten blir en del av kultursamverkansmodellen, vilket är rimligt. Dock måste ett större ekonomiskt bidrag tillföras modellen om regionerna ska kunna ansvara för samordning, kompetensutveckling och rapportering.

Västra Götalandsregionen ser som en möjlighet att det första föreslagna statsbidraget skulle kunna hanteras av regionerna inom modellen medan de andra två hanteras nationellt. Det skulle stärka kopplingen till kultursamverkansmodellen och regionernas ansvar för ett samarbete med kommunerna där det är mest lämpligt. Det skulle då också gagna det interkommunala och det ofta efterfrågade interregionala samarbetet.

Bidrag till kommunal samordning på regional nivå

Västra Götalandsregionen ser positivt på utredarens förslag om stärkt regional samordning. Detta sker redan idag i Västra Götaland genom Kultur i Väst och på delregional nivå men kan ytterligare utvecklas.

Utredningen föreslår att anslagsposten ”bidrag till regional kulturverksamhet” höjs med 500 000 kronor per region i syfte att förstärka samordningen av kommunal kulturskoleverksamhet på regional nivå. Utredningen lyfter tre områden där de ser en regional samverkan som särskilt fördelaktig; en ökad tillgång till fler uttrycksformer, en fungerande kollektivtrafik ur ett kulturskoleperspektiv samt samordnade kompetensutvecklingsinsatser. Västra Götalandsregionen ser det som självklart att en statlig förstärkning som vänder sig till den lokala nivån bör hanteras av regionerna. Dock måste föreslagen bidragsnivå ökas.

Västra Götalandsregionen menar att en ökad tillgång till fler uttrycksformer för barn och unga kan åstadkommas med en regional överblick och samordningsinsatser. Detta pågår som tidigare nämnts bland annat i Fyrbodalen. Att i detta arbete även involvera regionala institutioner, fria kulturaktörer och konsulenter kompetens är regionala samordningsfrågor. Möjligheten att bereda plats för kulturavet inom kulturskoleverksamheten har setts över i Västra Götaland och skulle vara möjligt i samverkan med lokala och regionala kulturarvsaktörer.

Kollektivtrafiken bygger på att det finns ett tillräckligt stort resandeunderlag och linjedragningar och trafikering baseras på det. Behovet av att förflytta sig finns ju även där resandeunderlaget inte är tillräckligt stort, framförallt bland barn och ungdomar, till olika typer av fritidsaktiviteter. För att lösa det behovet krävs samverkan för att hitta effektiva och smarta lösningar och det finns flera exempel på det runt om i landet. Till exempel samåkningslösningar, byabussar men även digitala hjälpmedel. Detta är något som Västra Götalandsregionen också arbetar med att utveckla inom ramen för projekt- och kompetensplattformen ”Hållbart resande väst”. Kollektivtrafiksavdelningen inom Västra Götalandsregionen ser möjligheter att påbörja diskussioner för att underlätta tillgängligheten till kulturskoleverksamheten.

Västra Götalandsregionen har i tidigare diskussioner med kommunerna uppmärksammat kompetensutvecklingsbehoven och ser positivt på att upprätta en plan i samverkan för att identifiera dessa samt påbörja arbetet. Regionala

fortbildningsinsatser pågår redan idag men är mer av ad hoc karaktär och saknar en mer långsiktig strukturerad plan. Att även här använda den kompetens som redan finns bland institutioner, konsulenter med flera ökar den regionala samverkan. Västra Götalandsregionen skulle dessutom kunna använda sig av en särskilt kompetensutvecklingsverksamhet, Kulturakademin Trappan, som är en professionell aktör för längre och kortare fortbildningar inom scenkonst, film och tv.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör